

portrettet

Bent Sæther

Moro mens det står på, borte når det er slutt

– Vi har fått fartsdempere i Strandveien, sier Bent Sæther i rockebandet Motorpsycho og kikker megetsigende ut av vinduet. – Kaffe?

TRONDHEIM: Utsikten som møter ham er tankevekkende. Dora 1, denne mastodonten av en ubåtbunker som tyskerne ufrivillig etterlot seg, slår imot ham utenfor vinduene. Bunkeren ble oppført i årene 1941–43 som base for de tyske ubåtene som opererte i Nordishavet mot de allierte konvoier som forsynte Sovjetunionen via Murmansk. Det var umulig å fjerne anlegget etter krigen. Kommunen forsøkte, men taket alene består av tre og en halv meter armert betong, og veggene er ifølge Wikipedia tre meter tykke. Det måtte så mye dynamitt til at ikke bare Dora, men hele Trondheim hadde gått til himmels om noen hadde satt saneringen ut i livet.

I dag holder Statsarkivet til der,

Sjur Harby

Kulturhistoriker, driver kulturavbedriften Disen Kolonial,
www.disenkolonial.no

sjur.harby@disenkolonial.no

og det er byarkiv og musikkcenter for rock. For å nevne noe. Trondheim er i en rivende utvikling. De gamle industri- og havneområdene er attraktive tomter for eiendomsutviklere og boligkjøpere med solide lommebøker. Storsamfunnet presser

Vi har alltid fulgt våre egne ideer

på, men Svartlamon, dette annerledeslandet midt i byen der Motorpsycho har kontor og øvingslokale i noen gamle industribygg, holder stand og er definert som et byøkologisk forsøksområde. Trolig en slags politisk nødløsning for å redde politikerne ut av en pinefull situasjon som verneaksjonen på 1990-tallet hadde satt dem i. Sæther blir imidlertid flakkende i blikket når jeg spør ham om hva dette egentlig innebærer. Han mumler noe om fjernvarme og energibruk, men får lite stell på svaret. Han driver med musikk, ikke byplanlegging. Dessuten, han bor på oversiden av Meråkerbanen og ikke på selve Svartlamon. Er jeg interessert i fartsdempere, er andre mer taleføre enn ham.

Raddisprosjekt?

Motorpsycho ble tidlig knyttet til UFFA-huset. UFFA, en forkortelse for Ungdom For Fri Aktivitet, er Trondheims svar på Blitz, men angivelig langt mer anarkistisk og antiautoritært enn sin røde og mer militante storebror i Oslo. Bent Sæther har vært med i Motorpsycho siden starten i 1989, og bandet fyller 25 år i år. Han spiller bass og synger. De seneste intervjuene med Motorpsycho bærer preg av ettertanke og refleksjon over årene som er gått, og musikken som er skapt. Selv har han rukket å bli en voksen mann på 45 år. Opprørsfasen er tilbakelagt, Bandet er blitt stuerene, har opptrådt i Operaen og Nidarosdomen og har takket ja til å lage et bestillingsverk for Olavsfestdagene. Tre Spellemannpriser er det også blitt, samt Gammleng-prisen og Edvardprisen. Tilhengerskaren er trofast og dedikert og teller folk fra 13 til 70 år. Kanskje er fotografen og frilansjournalisten Øystein Lies ord om Svartlamoen i Magasinet Plot (oktober–november 2011) dekkende også for Motorpsycho når han skriver at «Svartlamoen er raddisprosjektet som ble tatt inn i varmen».

Alternativet

Raddisprosjekt? Inn i varmen? – Ja, jo, Bent Sæther tygger på det, drar håret bak øret og fortsetter: – Helt sikkert, men likevel ikke hele sann-

heten. Vi har alltid fulgt våre egne ideer, aldri planlagt kommersielle suksesser, aldri vært innsmigrerende og kalkulerte. Vi tilpasser oss aldri flertallets smak, om noe slikt finnes. Vi gjør den musikken vi tror på og som betyr noe for oss personlig. Vi er i bevegelse.

Musikken vi snakker om, er beskrevet som variert, en blanding av psykedelisk rock, vanlig rock, jazz, metall og punk. Stilen varierer fra utgivelse til utgivelse. Sæther fortsetter: – Men ja, sammenlikningen med Svartlamon er ikke uten relevans. Du har selv kommentert at gatene her ikke ser ut som gater ellers i byen. At husene er skakke, skeive, malingslitte og, skal vi si, kreativt utstyrt? Han kikker ned på en tagget vegg. Dette er ikke en bydel for et konvensjonelt og småborgerlig liv. Interiørbladene lager ikke reportasjer fra leilighetene her, og vi representerer ikke noe alternativ til byens mange villastrøk. Men livet lever i husene, mellom husene, i bakgårdene og i gatene her. Svartlamon er fremdeles alternativet, selv om husleiene her ikke er så lave som før. Både vi og Svartlamon har endret oss. Du kan ikke være en opposisjonell tenårings hele livet. Svartlamon er blitt en bydel der barn vokser opp, hvor familier etablerer seg og hvor noen eldre også bor. Bydelen er helt annerledes enn da jeg kom hit på slutten av 1980-tallet. I dag er det ressurssterke mennesker som bor her. Men takhøyden er fremdeles stor og tanken er fri. Skal vi snakke historie, vil jeg understreke at dette miljøet har gitt folk som forfatteren Erlend Loe, multikunstneren Kim Hiorthøy, kunstkritikeren Tommy Olsson, nyhetsredaktøren Magne Njåstad og forfatteren Roy Krøvel luft under

vingene. På noen tiår er det en respektabel merittliste for noen alternative bygater i Trondheim. Med litt velvilje kan vi også si at DumDum Boys har en fortid her. Svartlamon representerer verdier som er modnet, ikke forkastet, for øvrig i motsetning til 68-generasjonens falmede idealer.

Vinylen er ikke perfekt, men ekte

I was happy to do it

Navnet Motorpsycho er hentet fra en film av Russ Meyer, den amerikanske regissøren som fylte filmene sine med enorme pupper og etterlot seg de bevingede ordene «King of the nude movies» og «I was happy to do it» på gravsteinen sin. Kim Hiorthøy har designet de fleste av

bandets albumomslag. Bandet, og dermed Bent Sæther selv, foretrekker egen musikk på vinyl. – Jeg er vokst opp med vinyl, sier han. – Rocken er vinyl og er som musikkuttrykk både formet og begrenset av de mulighetene vinylen ga den. Vinyl er en estetisk opplevelse, og den lukter deilig. Å ta en plate ut av et omslag er en håndfast ting å gjøre. Du kjøper platen i butikken, er full av forventninger, tar den ut, ser på den, ser på omslaget, leser teksten, studerer illustrasjonene, legger den på platespilleren og så kommer lyden. Det er et ritual. Alle som har et forhold til musikk, forstår dette. Vinylen er ikke perfekt, men den er ekte. Det er slik det skal være. – Autentisitet, sier jeg. – Ja, svarer Sæther. – Og, det er dette generasjonen som er vokst opp med digitale medier, også vil ha.

Svartlamoen i korte trekk

Ingen tradisjonell bygningsverner kan bli imponert over Svartlamon. Det er rotete og uflidd her, på grensen til anarki. Avstanden mellom

forfall og aldring med verdighet er betydelig eller i beste fall diffus. Området ligger mellom jernbanen, havna og industriområdet Reina og var opprinnelig en bydel for industriarbeidere. Saneringen startet i krigsårene, i forbindelse med tyskerens bygging av Dora. I 1949 kom dødsdommen da Svartlamon ble regulert til næringsformål og de riveglade 1970-årene sørget for at 75 av trehusene ble jevnet med jorden for å gi plass til E. C. Dahls Bryggeri, Norske Meierier og Lade fabrikker. I 1990 kom beboerforeningen på plass, og kampen for bevaring skjøt fart. I 1995 ble arbeidet kronet med seier da murgårdene i Strandveien 25 fikk stå. Bevaringskampen ble godt hjulpet av sterke krefter i kulturlivet, og fremdeles kan du se monumentalmaleriet til Håkon Bleken og Håkon Gullvåg på en av husveggene her. I 1998 vedtok bystyret å bevare bydelen, og i 2001 ble den omregulert til byøkologisk forsøksområde. Siden 1997 har frivillige med ujevne mellomrom arrangert musikkfestivalen Eat The Rich mellom husene her. Opprinnelig var festivalen en reaksjon mot all overdådigheten etablissementet bevilget seg under Trond-

Svartlamon er ikke som andre bydeler, og hageparseller med økologisk grønnsaksdyrking finner du mange steder.

heims tusenårsjubileum, nå er det blitt en viktig arena for nye og etablerte band. Motorpsycho spilte der i 2011, og et liveopptak fra konserten er lagt ut på Facebook.

En forutsetning?

Var Svartlamon en forutsetning for Motorpsycho? Var det slik at om bydelen og miljøet her ikke hadde eksistert, så hadde heller ikke Motorpsycho sett dagens lys? Bent Sæther tygger på det, tar en slurk av kaffen, og enda en til, mens blikket nok en gang søker mot Dora der deres gamle øvingslokale lå. – Der det er billig boligmasse, skjer det ting, starter han. – Det er der en har råd til å drive med det en brenner for uten å måtte inngå kompromisser. Først da blir det noe genuint bra ut av det. Så, ja, for vår del var det på Svartlamon det begynte. Det var her alle bodde. Vi søkte sammen og kunne, trolig i langt større grad enn dagens ungdomskull, realisere det vi virkelig ville gjøre. Og vi var bare ett av mange band. Musikkmiljøet her i Trondheim var den gang fragmentert og klikk-orientert. Vi holdt oss til våre og kjente ingen andre. Og det har vel i varierende grad fulgt oss hele veien senere. Vi har gjort vår greie, alltid sett fremover, alltid tatt steg i nye retninger uten å spørre andre hva som var klokt eller ønskelig.

Spor

– Flere har kommentert at det er få spor av vernekampen i tekstene deres, fortsetter jeg. – Hvorfor? – Hm, svarer han, – når det gjelder tekstene, er nok det riktig, men glem ikke at det ligger i rockens natur, i selve uttrykket, å være opprørsk. Rock'n'roll markerte fremveksten av en ungdomskultur i USA

på 1950-tallet, og filmen Rock Around the Clock på Sentrum kino i Oslo satte byen på hodet i januar 1956. På 1960-tallet ble både Vietnamkrigen, hippiekulturen og borgerrettighetsbevegelsen viktige inspirasjonskilder for rocken. Dessuten er det ikke helt riktig, det du refererer til: Vi hadde én sang, men rett skal være rett, det var ikke vi som skrev teksten. Vi brukte posisjonen vår til å skape blest om og sympati for saken, til å vise vår støtte. Det var helt naturlig for oss å gjøre det. Men vi er musikere, ikke politikere.

Både vi og Svartlamon har endret oss

Borte når det er slutt

Høstdagen er kommet en time lenger, kaffen er drukket opp, Sæther har andre avtaler på blokka. – Kulturarven, sier jeg. Er du komfortabel med at en arkeolog viser interesse for deg? Er det mye opprør igjen i det? – Du er fordomsfull, parerer han. – Jeg er opptatt av historie, og med 25 år på baken har også Motorpsycho en karriere å fortelle om. Vi har vært ganske bevisste på å dokumentere oss selv, samle på mastertaper, plateomslag, alle t-skjortene, musikkutstyr etc.

– Det blir en donasjon til Rockheim?

– De skal få betale for det. Det har vært moro, men det er borte når det er slutt. For vår del. ☺